

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ

2019/2020 ուսումնական տարի

«ՎԱՐՉԱՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ

Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր

1. Տեղական ինքնակառավարման տեղն ու դերը պետական կառավարման համակարգում:
2. Ապակենտրոնացման էությունը:
3. Տեղական ինքնակառավարման հասկացությունը և էությունը:
4. Տեղական ինքնակառավարման Եվրոպական Խարտիան:
5. Տեղական ինքնակառավարման համակարգի գործունեության հիմնական սկզբունքները:
6. Տեղական ինքնակառավարման հիմնական տեսությունները:
7. Տեղական ինքնակառավարման աշխարհում հայտնի մոդելները:
8. Տեղական ինքնակառավարման անգլոսաքսոնյան մոդելի էությունը:
9. Տեղական ինքնակառավարման մայրցամաքային կամ ֆրանսիական մոդելի էությունը:
10. Տեղական ինքնակառավարման սովետական (խորհրդային) մոդելի էությունը:
11. Տեղական ինքնակառավարման խառը մոդելի էությունը:
12. Տեղական ինքնակառավարման համակարգի առանձնահատկություններն ՀՀ-ում (տեղական ինքնակառավարման Հայաստանյան մոդելը):
13. Վարչատարածքային բաժանումը որպես տեղական ինքնակառավարման համակարգի ձևավորման նախադրյալ:
14. Տեղական ինքնակառավարման ձևավորման և զարգացման փուլերը ՀՀ-ում:
15. Տեղական ինքնակառավարման համակարգի իրավական, տարածքային, կազմակերպական և ֆինանսատնտեսական հիմքերը:
16. Տարածքային զարգացման անհավասարաչափությունների առաջացման պատճառները:
17. Տարածքային միավորների հավասարաչափ զարգացում ապահովելու գործում պետության միջամտության անհրաժեշտության վերաբերյալ հայտնի մոտեցումները:

18. ՀՀ մարզերում առկա անհամաչափությունների գնահատման տնտեսական ցուցանիշները:
19. Տարածքային զարգացումը չափող մոդիֆիկացված համաթվի (տնտեսական զարգացման ինդեքսի) էությունը:
20. ՀՀ տարածքային զարգացման անհամաչափությունների մեղմման հիմնական մոտեցումները:
21. Վարչատարածքային բարեփոխումների իրականացման անհրաժեշտությունը ՀՀ-ում:
22. Վարչատարածքային բարեփոխումների հնարավոր ուղիները:
23. Համայնքների խոշորացման բարեփոխումների էությունը:
24. Միջհամայնքային միավորումների էությունը և նշանակությունը:
25. Համայնքների խոշորացման սկզբունքները, չափորոշիչները և ռիսկերը:
26. Համայնքների խոշորացման գործընթացը ՀՀ-ում և ձեռք բերված արդյունքները:
27. Տեղական ինքնակառավարման համակարգը Երևանում և նրա առանձնահատկությունները:
28. Երևան քաղաքի կառավարման կառուցվածքային հիմնախնդիրները:
29. Տեղական ինքնակառավարման բյուջետային ինքնուրույնության սկզբունքը և առկա հիմնախնդիրները:
30. ՀՀ համայնքների բյուջեների կազմի և կառուցվածքի կատարելագործումը:
31. Ֆինանսական համահարթեցումը ՀՀ-ում:
32. Համայնքի սեփականության ձևավորումը և դրա կառավարման օրենսդրական դաշտը ՀՀ-ում:
33. Համայնքի սեփականության կառավարման հիմնախնդիրները:
34. «Կայուն զարգացում» հասկացության էությունը:
35. Տարածքային կայուն և համաչափ զարգացման քաղաքականության էությունը և խնդիրները:
36. Տարածքային կայուն և համաչափ զարգացման ռազմավարության մշակման ու իրագործման կառուցակարգերը:

Կառավարման ամբիոնի վարիչ՝

Վ. Խաչատրյան

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Նորմատիվ իրավական ակտեր

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության փոփոխություններ, Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագիր, Հատուկ թողարկում, 21 դեկտեմբերի 2015թ.,
2. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Տեղական ինքնակառավարման մասին», ընդունվել է 2002թ. հունիսի 21-ին, ՀՀ պաշտոնական տեղեկագիր N 21 (196), 21.06.02թ.,
3. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» ընդունվել է 2008թ. դեկտեմբերի 26-ին, «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագիր» N 3, հունվար 2009թ.,
4. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին», «Հայաստանի Հանրապետության օրենքների ժողովածու (1995-1999թթ.)», Գիրք-Ա, Երևան 1999թ. էջ 71,
5. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Ֆինանսական համահարթեցման մասին», ընդունվել է 1998թ. նոյեմբերի 24-ին, ՀՀ պաշտոնական Տեղեկագիր, N 33(66) դեկտեմբերի 31, 1998թ.,
6. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին», «Հայաստանի Հանրապետության օրենքների ժողովածու (1995-1999թթ.)», Գիրք-Բ, Երևան 1999թ. էջ 170,
7. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Համայնքային ծառայության մասին», ընդունվել է 2004թ. դեկտեմբերի 14-ին, «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագիր» N7(379), հունվար 2005թ., 14.12.2004թ.,
8. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Միջհամայնաքային միավորումների մասին», ընդունվել է 2018թ. մարտի 7-ին,
9. ՀՀ կառավարության 2011թ. նոյեմբերի 10-ի «Համայնքների խոշորացման և միջհամայնքային միավորումների ձևավորման» թիվ 44 որոշում,
10. ՀՀ կառավարության 2011թ. հունիսի 30-ի «Տարածքային զարգացման հայեցակարգ» թիվ 25 արձանագրային որոշում,
11. ՀՀ կառավարության 2014թ. մարտի 27-ի «ՀՀ 2014-2025թթ. հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագիր» թիվ 442-Ն որոշում,
12. Տեղական ինքնակառավարման Եվրոպական Խարտիա, Ստրասբուրգ, 15.10. 1985 թ, ՀՀԱԳՆՊՏ 2012.12.28/14(22):

Հիմնական գրականություն

1. Ալեքսանյան Մ., «Տարածքային կառավարումը Հայաստանի Հանրապետությունում», Երևան, ՄԻՎԱ-ՊՐԵՍ, 2000,
2. Հակոբյան Ն., «Տեղական ինքնակառավարման ձևավորումն ու զարգացումը ՀՀ-ում» Եր., 2001թ.,
3. «Տեղական ինքնակառավարման հիմունքները» ուսումնական ձեռնարկ, Է. Օրդյանի ընդհանուր խմբագրությամբ, «Պետական ծառայություն», Երևան 2002թ.,

4. «Տեղական ինքնակառավարման հիմունքները նոր զարգացումներ» ուսումնական ձեռնարկ, Է. Օրդյանի ընդհանուր խմբագրությամբ, «Պետական ծառայություն», Երևան 2002թ.,

5. Տեղական ինքնակառավարման համակարգի ֆինանսական և բյուջետային խնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Է. Ղազարյան, Հեղինակային հրատարակչություն, Երևան 2002թ.,

6. Մելքումյան Ս. Վարչատարածքային բաժանումը՝ կենսական անհրաժեշտություն, «Կառավարում» ամսագիր, 1 (11), 2002,

7. 100 հարց և պատասխան տեղական ինքնակառավարման մասին Է. Ղազարյան Հեղինակային հրատարակչություն, Երևան 2003թ.,

8. Ղազարյան Է., ՀՀ վարչատարածքային բաժանման կատարելագործման հայեցակարգային ուղղությունները, Եր., 2004թ.,

9. Համայնքների բյուջետավարման ուղեցույց, Ա. Մուրադյան Համայնքների ֆինանսիստների միավորում, «Դար», Երևան 2004թ.,

10. «Պետական բյուջեից համայնքների բյուջեներին տրամադրվող կապիտալ տրանսֆերտները Հայաստանում. քաղաքականության առաջարկներ և ուսումնական նյութեր՝ տ.գ.թ. Դ. Թումանյանի խմբ., Երևան «Նոյյան Տապան» 2006,

11. Մովսիսյան Վ. «Ֆինանսական համահարթեցման մեխանիզմի զարգացումը Հայաստանում», Երևան 2007,

12. «Քաղաքային համայնքների զարգացման ռազմավարական պլանավորում և կառավարում», Ի. Վանյան 2009,

13. «Ռազմավարական պլանավորում և համայնքի կապիտալ զարգացման ծրագրի կազմում», Թումանյան Դ., Երևան 2010թ.,

14. «Տեղական ինքնակառավարումը Հայաստանի Հանրապետությունում», Թումանյան Դ., Երևան 2011,

15. «Տեղական ինքնակառավարման բարեփոխումները Հայաստանում (2009-2010թթ.)», Թումանյան Դ., Երևան 2011թ.,

16. Գսպոյան Գ., Տեղական ինքնակառավարման միջազգային փորձը, «Հանրային կառավարում» գիտական հանդես, N 2-3: 2011թ.,

17. Երևան քաղաքի և ՀՀ մարզերի սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրներ, 2012-2013թթ. Ներհամալսարանական գիտական դրամաշնորհային հետազոտություն, ՀՊՏՀ, Երևան, 2014թ.,

18. Հայաստանի Հանրապետությունում պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման բարեփոխումների գերակայությունները արդի փուլում, ԱՄԲԵՐՏ մատենաշար, «Տնտեսագետ» հրատարակչություն, 2015թ.

19. Ապակենտրոնացումը որպես պետական կառավարման արդյունավետության գլխավոր նախապայման, Խ. Հարությունյան, «Հանրային կառավարում» գիտական հանդես 2015/2, էջ 10,

20. Лексин В.Н., Швецов А.Н., Государство и регионы. Теория и практика государственного регулирования территориального развития, УРСС, Москва, 2002,

21. Гранберг А.Г., Основы региональной экономики, ГУ ВШЭ, Москва, 2004,

22. Бабун Р. В., Организация местного самоуправления, Питер, 2005,

23. Барабашев Г.В., Местное самоуправление. М.:Изд. МГУ, 2008,

24. Зотов В.Б.; Макапшева З.Н., Муниципальное управление, В., 2014,

25. Проблемы реформы местного самоуправления: структурные и финансовые аспекты, Москва, ИЭПП, 2005,

26. Кнорринг В.И. Основы государственного и муниципального управления. Москва.: Экзамен, 2006,

27. Сидорчук В.К. Организация местного самоуправления. Минск.:Алмафея, 2002,

28. Чобанян М. Государственное и муниципальное управление. РАУ 2007.

29. Цомартова Л.В., Факторы устойчивого развития региональных социально-экономических систем, Владикавказ: Изд-во СОГУ. 2011.

Լրացուցիչ գրականություն

1. Հայաստանի Հանրապետության Ընտրական Օրենսգիրք ՀՀ պաշտոնական Տեղեկագիր, N42(1222), մայիսի 30 2016թ.,

2. Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի հրամանագիրը «Երևան քաղաքում պետական կառավարման մասին», «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագիր», մայիս 1997թ. N11,

3. Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի հրամանագիրը «Հայաստանի Հանրապետության մարզերում պետական կառավարման մասին», «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագիր», մայիս 1997թ. N11,

4. Ալեքսանյան Մ. «Տարածքային կառավարումը Հայաստանի Հանրապետությունում», Երևան ՄԻԱՎԱ-ՊՐԵՍ 2000թ.,

5. Տեղական ինքնակառավարման իրավական խնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Դ. Սարգսյան, Հեղինակային հրատարակչություն, Երևան 2002թ.,

6. Հարությունյան Ա., Հայաստանի Հանրապետության մունիցիպալ իրավունք, 2-րդ հրատ., լրաց. և փոփոխ., Եր., Պետական ծառայություն, 2004,

7. ՀՀ վարչատարածքային բաժանման օպտիմալացումը և տեղական ինքնակառավարման զարգացումը, Դ. Թումանյան, Մ. Գիմիշյան, Կ. Ամյան, Լ. Թումանյան, «Տիգրան Մեծ» ՓԲԸ հրատարակչություն, Երևան 2003.թ.,

8. Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման կատարելագործման հայեցակարգային ուղղությունները, Է. Ն. Ղազարյան, «ԴԱԲ» Երևան 2004թ.,

9. Սուվարյան Յու.Մ., Չոբանյան Մ.Խ., Տնտեսության տարածքային կառավարում. Մեթոդաբանությունը և հիմնախնդիրները, Եր.ԱՌՏ,2007թ.,

10. Հայաստանի Հանրապետությունում պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման բարեփոխումների գերակայությունները արդի փուլում /Յու.Մ.Սուվարյան և ուրիշներ.-Եր.: Տնտեսագետ, 2015.- (Ամբերդյան տենաշար):